

Z A P I S N I K
sa 36. sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 29. jula 2019. godine

Sjednica je počela u 10 sati.
Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.
Sjednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: Aleksandra Vuković, Maja Bakrač, Sanja Pavićević,
Zvonko Vuković i Branka Tanasijević.
Rad sjednice pratila je predstavница medija.
Za sjednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

1. Usvajanje zaključaka sa konsultativnog saslušanja na temu »Kako do najboljih rješenja u zakonu o medicinski potpomognutoj oplodnji«, i
2. Tekuća pitanja.

Prije prelaska na rad po utvrđenom dnevnom redu, Odbor je usvojio zapisnike sa 33, 34. i 35. sjednice Odbora.

Prva tačka - Usvajanje zaključaka sa konsultativnog saslušanja na temu »Kako do najboljih rješenja u zakonu o medicinski potpomognutoj oplodnji«

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, podsjetila je da je Odbor 28. maja 2019. godine, održao konsultativno saslušanje na temu: „Kako do najboljih rješenja u zakonu o medicinski potpomognutoj oplodnji“ u kojem su učestvovali prof.dr Nevena Petrušić, redovna profesorka na Pravnom fakultetu u Nišu, prof.dr.sc. Dinka Pavičić Baldani, ginekologinja u KBC Zagreb i prof. dr Snežana Vidaković, redovna profesorka na Medicinskom fakultetu u Beogradu. Konsultativno saslušanje imalo je za cilj sagledavanje najprimjerenijih rješenja koje treba da sadrži zakon o medicinski potpomognutoj oplodnji, a koja će biti u skladu sa savremenim naučnim dostignućima u toj oblasti i crnogorskim kontekstom.

Nakon izjašnjavanja, Odbor je jednoglasno usvojio predložene zaključke i saglasili se da isti budu proslijeđeni učesnicima konsultativnog saslušanja.

ZAKLJUČCI

sa konsultativnog saslušanja na temu „Kako do najboljih rješenja u zakonu o medicinski potpomognutoj oplodnji“

Smatrajući da je medicinski potpomognuta oplodnja oblast medicine u kojoj se prepliću delikatna i kompleksna pitanja ljudskih prava učesnika/ca u tom pravnom odnosu, kao i prava djeteta, i da je neophodno na što precizniji način, koji je u skladu sa medicinskim dostignućima i kulturnim kontekstom, definisati zakonske odredbe koje regulišu ovu oblast, kako u primjeni zakona ne bi bilo spornih pitanja, kao i da pravna regulativa treba da omogući istu pravnu poziciju za svu djecu, Odbor za rodnu ravnopravnost sugerše da se u procesu izrade teksta zakona koji će regulisati način, postupak, uslove i druga pitanja od značaja za uređenje sprovođenja djelatnosti i postupka medicinski potpomognute oplodnje (MPO) vodi računa da tekst zakona:

1. bude što je više moguće usaglašen sa direktivama EU (Direktiva 2004/23/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 31. marta 2004. godine o utvrđivanju standarda kvaliteta i bezbjednosti za doniranje, dobijanje, testiranje, obradu, konzerviranje, skladištenje i distribuiranje ljudskih tkiva

- i ćelija koji su namijenjeni transplantaciji; Službeni list Evropske Unije L 102/48 01.04.2004, Celeks broj: 32004L0023; Direktiva Komisije 2006/17/EZ od 08. februara 2006. o sprovođenju Direktive 2004/23/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta o određenim tehničkim zahtjevima kod doniranja, nabavke i testiranja tkiva i ćelija ljudskog porijekla, Službeni list Evropske Unije L 38/40 od 09.02.2006, Celeks broj: 32006L0017; Direktiva Komisije 2006/86/EZ od 24. oktobra 2006. o sprovođenju Direktive 2004/23/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta u dijelu koji se odnosi na zahtjeve sledljivosti, obavještanje o ozbiljnim neželjenim reakcijama i pojavama i određenim tehničkim zahtjevima za kodiranje, obradu, konzerviranje, skladištenje i distribuiranje ljudskih tkiva i ćelija, Službeni list Evropske unije L 294/32 od 25.10.2006., Celeks broj: 32006L0086; Odluka 2010/45/EC; Celex: 32010D0453; ODLUKA KOMISIJE, od 3. avgusta 2010. godine, kojom se utvrđuju smjernice u vezi sa uslovima inspekcija i kontrolnih mjera i obukom i kvalifikacijama službenika za oblast ljudskih tkiva i ćelija koja se propisuje Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/23/EZ; Direktiva 2012/39/EC; Celex: 32012L0039; COMMISSION DIRECTIVE 2012/39/EU direktiva komisije 2012/39/EU, od 26. Novembra 2012. godine, kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva 2006/17/EZ u pogledu određenih tehničkih zahtjeva za ispitivanje ljudskih tkiva i ćelija; Direktiva 2015/565/EC; kojom se kojom se mijenjaju i dopunjuju Direktiva 2006/86/ES u vezi sa određenim tehničkim uslovima za kodiranje ljudskih tkiva i ćelija; Direktiva 2015/566/EC; kojom se sprovodi Direktiva 2004/23/ES u vezi s procedurama za provjeru ekvivalentnih standarda kvaliteta i bezbjednosti uvezenih tkiva i ćelija) kako bi rješenja bila na adekvatan način postavljena i uređena, što će doprinijeti da se unaprijedi međunarodna saradnja;
2. ima definicije osnovnih načela, koje su od ključnog značaja za tumačenje zakona i kako bi se olakšala njegova primjena;
 3. ima preciznu definiciju embriona u kontekstu MPO i direktiva Evropske unije;
 4. jasno definiše titulare prava na MPO, posebno u dijelu koji to pravo garantuje ženi koja ne živi u bračnoj, odnosno vanbračnoj zajednici (treba precizno odrediti pod kojim uslovima žena koja nije u bračnoj ili vanbračnoj zajednici može ići na MPO kako bi se onemogućio prostor za razne vidove diskriminacije);
 5. precizno formuliše normu kojom propisuje ko ima pravo na liječenje neplodnosti primjenom postupka MPO (odredba „pravo na liječenje neplodnosti primjenom postupka MPO imaju lica iz člana 17 ovog zakona koja su punoljetna i u starosnoj dobi koja omogućava ostvarivanje roditeljskih prava i obaveza i koja su u takvom psihosocijalnom stanju, na osnovu kojeg se može očekivati da će djetetu obezbijediti uslove za pravilan i potpun razvoj.“ je opasna, jer je socijalno stanje neminovno povezano sa ekonomskim statusom, te to može uticati na mogućnost liječenja MPO, a nije jasno ni šta znače psiho, a šta socijalni uslovi) i obezbijedi adekvatnu sudsku zaštitu osobama o čijem pravu na liječenje MPO odlučuje komisija, na osnovu procjene članova i članica komisije;
 6. definiše određivanje starosne granice za osobe koje su u procesu MPO;
 7. propiše precizne i jasne mogućnosti/dozvoljenosti uvoza/izvoza sopstvenog i doniranog reproduktivnog materijala, razjasni značenje banke polnih ćelija i ovlašćene zdravstvene institucije, posebno u dijelu nadležnosti vršenja heterologne oplodnje koja je u direktivama EU jasno definisana i ne dozvoljava zloupotrebe (izvoz sopstvenog genetskog materijala ne smije biti ograničen, jer predstavlja lično vlasništvo i osnovno ljudsko pravo);
 8. uredi mogućnost zamrzavanja i skladištenja genetskog materijala (ograničavanje vremenskog roka očuvanja zamrznutog reproduktivnog materijala i embriona u svim zakonima Evropske unije svodi se na kraj prosječnog reproduktivnog doba žene);
 9. izbjegne kontradiktornost po pitanju identiteta donatora/ke reproduktivnog materijala, uvažavajući pravo djeteta da ima uvid u zdravstveno stanje donatora/ke (zakonodavac ima pravo da se odluči da li će donatorstvo biti anonimno ili ne, ali mora jasno u Izvještaju o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa da iskaže razloge koji su ga opredijelili za izbor rješenja, jer ukidanje anonimnog donorstva može dovesti u pitanje i smisao propisivanja heterologne oplodnje);

10. mora da prepozna razliku između prava djeteta da sazna ko je donator/ka (ako se zakonodavac opredijeli za to rješenje) i utvrđivanja roditeljstva (ne smije se imati zakonsko rješenje po kome bi dijete moglo da ima dvije pravne majke i dva pravna oca).

Odbor za rodnu ravnopravnost:

- podsjeća da je utvrđivanje očinstva i materinstva predmet Porodičnog zakona, koji treba uskladiti sa savremenim društvenim okolnostima, kao i da Konvencija o pravima djeteta propisuje pravo djeteta na identitet, ali ne postoji međunarodni konsenzus da je poznavanje bioloških roditelja garantovano pravo;
- ukazuje da se zakonom uređuje okvir MPO i da u procesu normiranja treba zanemariti činjenicu šta će država finansirati;
- konstatuje potrebu za širokom javnom raspravom prilikom donošenja zakona iz ove oblasti, jer se njegove odredbe odnose ne samo na sadašnje građane i građanke, već i na članove/ice buduće generacije koji/e će se roditi nakon postupka MPO, te je potrebno zakon donijeti u skladu sa postojećim društvenim kontekstima, stavovima i različitim opredjeljenjima ljudi.

Druga tačka - Tekuća pitanja

U okviru ove tačke dnevnog reda predsjednica je informisala Odbor da je:

- Savjet za građansku kontrolu rada policije razmotrio, po sopstvenoj inicijativi, postupanje policijskog službenika Ivana Bojića prema građanki Andrei Sekulić u Kolašinu i usvojio, nakon pribavljenih informacija i izjašnjenja te obavljene rasprave, Zaključak koji je na uvid dostavljen Odboru;

- predsjednica Odbora, 24.jula t.g., održala sastanak sa direktorom za Zapadni Balkan Vestminsterske fondacije za demokratiju Emilom Atanasovskim. Sastanak je organizovan povodom regionalnog programa, koji će biti sproveden od aprila 2019.godine do oktobra 2021.godine, a čiji je cilj uspostavljanje regionalne mreže skupštinskih odbora o ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti na Zapadnom Balkanu. Glavni cilj programa je da se uspostavi parlamentarna mreža odbora za ljudska prava i rodna pitanja na Zapadnom Balkanu, ispita i revidira primjena zakona koji se odnose na rodna pitanja i ljudska prava i uspostavi praksa nadzora nad sprovođenjem zakona u parlamentima Zapadnog Balkana i ojača parlamentarni nadzor nad zakonodavstvom koje se tiče ljudskih prava. Učešće u radu Mreže ponuđeno je parlamentarnim odborima koji se bave pitanjima ljudskih prava i rodne ravnopravnosti u parlamentima Zapadnog Balkana, a biće na dobrovoljnoj i inkluzivnoj osnovi. Odbor za rodnu ravnopravnost će imati aktivnu ulogu u ovom programu kroz jačanje parlamentarne saradnje u regionu Zapadnog Balkana na unapređivanju ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, kao i vršeci efikasan nadzor zakonodavstva o rodnoj ravnopravnosti. Sastanku su prisustvovali saradnik/ce na projektu Ivan Radojević, Nevenka Stanković i Aleksandra Vujisić;

- predsjednica Odbora, 1. jula t.g., održala sastanak sa Kler Hatčinson, specijalnom predstavnicom Generalnog sekretara NATO-a za žene, mir i bezbjednost. Tokom stanka razgovarano je o regionalnoj saradnji na polju rodne ravnopravnosti sa posebnim osvrtom na primjeni Akcionog plana za primjenu Rezolucije 1325 SB UN – Žene, mir, bezbjednost, kao i o borbi protiv trgovine ljudima sa posebnim osvrtom na žene i djecu. Zaključeno je da je Crna Gora dobar primjer drugima po postignutim rezultatima i dogovorena je dalja saradnja.Sastanku su prisustvovali Mark Sparano, saradnik specijalne predstavnice Generalnog sekretara NATO-a za žene, mir i bezbjednost i Danica Mijatović, II sekretarka u Generalnom direktoratu za NATO i politiku bezbjednosti, Ministarstvo vanjskih poslova;

- predsjednica Odbora učestvovala 28.juna t.g., na pres konferenciji na kojoj su predstavljeni ključni nalazi Istraživanja višestrukih pokazatelja (MICS), koje je tokom 2018. godine sprovela Uprava za statistiku Crne Gore (MONSTAT), uz tehničku pomoć UNICEF-a i finansijsku podršku Vlade Crne Gore, UNICEF-a i UNHCR-a. Uvodna izlaganja imali su šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Osama Makkawi Khogali i potpredsjednik Vlade Crne Gore za ekonomsku politiku i finansijski sistem Milutin Simović. Istraživanje MICS 6, čije je ključne nalaze predstavila direktorica Uprave za statistiku Crne Gore Gordana Radojević, usmjereno je na podatke koji se tiču Ciljeva održivog razvoja (CDG). MICS

istraživanje predstavlja globalni istraživački program razvijen od strane UNICEF-a. Koncipiran je tako da obezbijedi statistički pouzdane i međunarodno uporedive podatke za ključne socijalne indikatore i usmjeren je na najosjetljiviji dio populacije: žene, djecu i ugrožene i marginalizovane grupe stanovništva;

- predsjednica Odbora učestvovala na Regionalnoj konferenciji parlamentarki, koja je održana u Skoplju, 26. i 27. juna t.g. Konferenciju je organizovala Skupština Republike Sjeverne Makedonije, uz podršku Misije OEBS-a u Skoplju. Na konferenciji je razgovarano o međunarodnim standardima i dobrim praksama rodno osjetljivih parlamenata, a parlamentarke iz regiona su imale priliku da razmijene iskustva o zakonodavstvu i javnom finansiranju koje se odnosi na rodnu ravnopravnost. Tokom dvodnevne konferencije razgovarano je i o mogućnostima unapređenja regionalne parlamentarne saradnje, posebno u oblasti rodne ravnopravnosti. Na marginama konferencije, predsjednica Odbora se sastala sa predsjednikom Sobraanja Taljat Džaferijem;

- Odbor u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, organizovao dvodnevnu radionicu 20. i 21. juna t.g., na temu „Izgradnja kapaciteta za inkluzivnu i efikasnu Skupštinu Crne Gore: rodna perspektiva u zakonodavstvu“, u cilju realizacije jedne od mjera iz Plana aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore, koja predviđa izgradnju kapaciteta i procedura za realizaciju procjena u svim fazama kreiranja i usvajanja zakona, politika i drugih akata. Rad dvodnevne radionice koji je vodila ekspertkinja Karolina Leaković odvijao se u okviru panela „Uvođenje i institucionalizacija rodne perspektive u zakonodavstvo“, „Implementacija rodno osjetljivog zakonodavstva: korak po korak“ i „Studija slučaja: Ravnoteža između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika (Direktiva Evropskog parlamenta od 4. aprila 2019)“. U radu dvodnevne radionice učestvovali/e su: Miodrag Vuković, Ana Nikolić, Mirsad Murić, Anka Vukićević, Danijel Živković i Filip Vuković, i zaposleni/e u sekretarijatima Ustavnog odbora, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, Odbora za bezbjednost i odbranu, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, Odbora za rodnu ravnopravnost, Odbora za ljudska prava i slobode, Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, Odbora za antikorupciju i Administrativnog odbora.

Sjednica je završena u 10 sati i 45 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDSJEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.